

ORADEA-MARE (N. VĂRAD)
17 decembre st. v
29 decembre st. n.

Ese in fiecare duminică
Redacțiunea:
Strada principală 375 a.

Nr. 51.

ANUL XXXI.
1895.

Prețul pe un an 10 fl.
Pe $\frac{1}{4}$ de an 5 fl.
Pe $\frac{1}{8}$ de an 2 fl. 70 cr.
Pentru România pe an 25 lei

F r i c a .

(Urmare.)

M

— Tódere mă, ascultă ce-ți spuiu eu.

Bogdan recunoscú glasul unui fost vistavoiu al seu, pe care il avusese un șir de ani intregi.

Soldatul se liberase de mult, dar il luaseră ca rezervist.

— Tu ești mēi Pavele?

— Eu, să trăiți, domnule căpitan!

— Da ce cauți pe tărâmurile astea, bre?

— Ordonatî?

— Cine te-a adus pe-aici?

— Uite, sórta omului, să trăiți.

— Da mai e mult de la voi până la harap, Pavele?

— O mai fi el, cât o mai fi, dar departe nu e, máncă-l'ar focu, că ne-a cătrănit sufletul . . .

— Miróse a pute, mēi Pavele?

— Ba, că chiar pute, să trăiți.

— Áleu! . . . díse celalalt soldat, apucându-se de nas, al dracului s'a borșit, máncă-l'ar lupu.

Și 'n adevăr, o adiere de vânt, plină de miasme, trecú, fără cea mai mică considerare, pe sub nasul căpitanului, par c'ar fi voit să spriginescă părerea soldatului.

— A ha! . . . subțire lucru! adaoșe Bogdan. Se vede că-i aprópe de tot.

— Apoi că nici departe nu e.

— Ei, să ve las sánětoși băeți.

— Să trăiți, díse soldatul de-al doilea.

Pavel tăcea. El se luá binișor pe urmele căpitanului și numai după vre-o ștece pași se 'ncercă să vorbescă.

— Domnule căpitan!

— Ce-i Pavele?

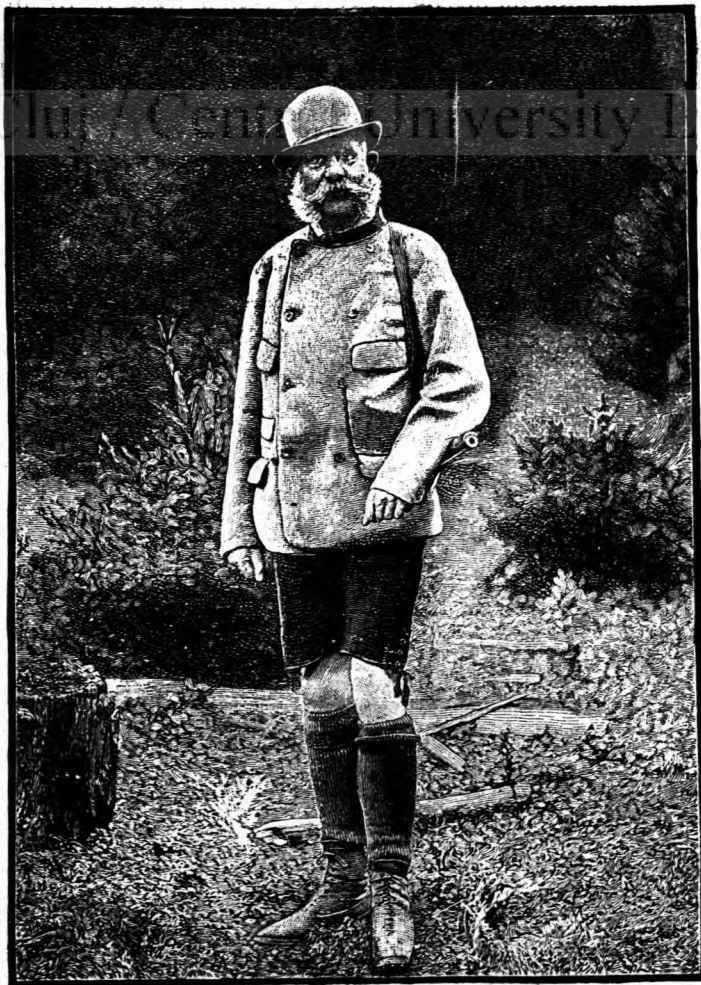
— Apái . . . nu ți-e urít mătale așa pe pustiul ásta de intuneric? Eu, șteu, par că m'ăș lăsá și eu inspre chipu harapului.

Erá o formă simplă a unei intenții cinstite de slugă veche și credincióșă. Bogdan fu fórte atins, cu atât mai mult, cu cât simțíá, că incepuse să-i vie cam peste mână călětoria ásta.

— Bine Pavele, decă dorești tu . . .

— Să trăiți domnule căpitan!

Și Bogdan, urmat de vistavoiul seu de altădată, se simțíá mai sigur. Pavel mergea pe jos, lângă el, fără să dícă o vorbă. Améndoi se lăsau să fie călăuziți de Pagat, care n'ar fi părăsit cărarea pentru nimic in lume. Mergénd astfel, Pavel se tot împiedecă de vre-o doue ori de niște cioturi, așa că, instinctiv, se apucă cu mâna de colțul valtrapului. Íi erá par că și la 'ndámână să se simțá și el lipit de cal: cu

IMPERATUL ȘI REGELE FRANCISC IOSIF I CA VĒNĂTOR.

cât erau mai strinși, cu atâta i se părea că-s mai puțin siuguri.

Dar lui Bogdan îi părû barbar lucru de a chinui pe bietul soldat prin tôte ciaturile câmpului; și, mai la urmă, erâ necinstit ceea ce făcea el, fiind că în prinsorea lui cu colonelul erâ vorba să se ducă singur. Afară de asta, în impregiurări de ore-care gravitate simțirile se ascut grozav de repede. Soldatul erâ om și el, și căpitanul, care trebuie să dea pildă la ômenii sei, îl invetă să-și părăsescă postul...

— Ia ascultă, Pavele, eu aș țice să te întorci înapoi...

Bietul soldat se opri locului, simțind tãria de voință, care vibră sub bunătatea vorbelor. El nu răs-punse nimic. Căpitanul adaogă:

— Șcii că mâne, decă te-o află că ți-ai părăsit postu, te-impuscă.

Bietul Pavel lăsă valtrapul și după câteva secunde de nedumerire țise încet:

— Să trăiți!...

Și luă drumul înapoi.

Mai departe se duse căpitanul singur, încercându-se să despice cu vederea pânza nopții, care atâta nveluia de puternic lucrurile, încât se părea că o mėsă compactă de întuneric se coborise din cer, și unia, de sus până jos, tot vėzduhul. De se ivia câte o lumină roșetă din tabera fortului, ea semenă mai mult cu vre-un fenomen stelar: reduta erâ pe deal, și linia ei, pierdându-se de pe orizont, punctele luminate de densa se confundau cu ale bolții cerești.

De pe chipul cum mergea calul, căpitanul simți, că se coborau pe o cöstă înclinată. Pagat umblă cu băgare de sémă, legănându-și trupul, când pe un picior, când pe altul, iar stăpânul seu îl ținea scurt de frâu, ca să-l aibă la îndemână în cas de primejdie. Cum se întemplă adesea în întuneric, distanțele se măresc și senzațiunile se falsifică. Valea acea părea lui Bogdan fără fund, și la fie ce pas credea că intră în pământ cu câte un stânjen.

Erâ o tăcere durerôsă, negră și ametitóre, cum mai cu sémă se întemplă copiilor, cari dorm fără lumină, când se deșteptă nóptea. Nóptea când și când sgomotele bizare ale singurătății seu nechezarea depărtată a vre-unui cal, tăiau, într'o fășie lungă de repercutație, greoia tăcere a nopții.

De-odată Pagat se opri, sforăind. După nesuferitul miros de cadavru, ce se simția, căpitanul cređu că ajunsese la harap. Deschise, fără a descălică, fundul felinarului seu și plimbă lumina prin pregiur. În adevăr la câțiva pași de densu, cadavrul harapului erâ lungit la pământ. Trebuia neapărat să descalice...

Nici odată inse nu-i venise mai la îndemână pe cal decât acum, și prin simplul fapt al descălicării i se părea că se desparte de Pagat ca să nu se mai întelnească cu el. Nu că îi erâ frică... Un mort, e un mort, fie el turc seu tătar, — dar calul se putea spăria și putea fugi înapoi... La acosta idee, un fior de ghiață îi trecu pe șira spinării; dar se vede că tomai din cauza acosta, prin reacțiune, se dete numai decât jos, luă amëndoue frăile pe mână și mângăia capul calului, frecându-l puțin între ochi, ca să-i indepărteze ore-cum neliniștea, ce se simțea că-l stăpănia și pe el; apoi fără a țice nici o vorbă, făcù încă doi pași și deschise iar clapa felinarului.

Harapul erâ acoloa, intins pe nisipul umblat, cu cu fața în sus, buzat, cu ochii deschiși pe obrazul lui sərbăd și negru, cu gura căscată, îmbrăcat într'o tunică

ruptă; o adevărată mumie, cu singura deosebire că mirosia gróznic.

Bogdan, inconștient, își apucase calu de zăbală, și se uită țintă la chipul harapului, ai cărui ochi albi și opaci păreau că-l ficsară acolo. Voi să-și tragă calul mai aprópe, dar Pagat nu voi să mai innainteze. Atunci, ca un fel de hotărîre de om prins de friguri, puse felinarul jos, cu lumina spre chipul cadavruului, scóse un bricég și voi să apuce un nasture de la tunică spre a-l tăia. Negresit, trebui să-l mișce nițel.

Atunci un gemet adânc de gâtlej, urmat de un fel de hărăielă selbatecă eși din peptul cadavruului... seu cel puțin i se părû lui Bogdan. El ingheță pe loc, cu mâna întinsă spre nasture, cu ochii incremeniți pe ochii cadavruului, cu un rece fior prin pěr. Inimă i bătù cu atâta putere, că mai multe secunde după aceea nu putea respiră. Când se desmetici puțin, cea dintei scântee de gând fu să saie pe cal. Erâ un lucru așă de natural să fugă, încât, înainte de a-ș da sémă de realitatea lucrurilor, se pomeni cu piciorul în scară, gata să incalece. Frêul inse, care erâ scos de pe gâtul lui Pagat și trecut tot pe brațul căpitanului, îi tremurâ ore-cum din suprafața falsă a gândurilor și-l mai apropiă de real. Scóse piciorul din scară și stete vre-o câteva secunde nemișcat ascultând... Nu se auđiea și nu se simțiea decât imensa pace a nopții, tăbărită pe văile pământului. Atunci scóse binișor dintr'un cobur un revolver și, făcând doi pași, deschise iar clapa felinarului și iarăș pironi privirea pe fața mortului, spionând par că obrazul acela hid și putred, să vedă decă ore-cumva mișcă. Îi trecù prin cap să-și descarce revolverul în el, ca să se asigure și mai bine, — dar se temù să nu deștepte luarea aminte a Turcilor. Și ar fi fost și de prisos. Un om viu póte trăi șapte țile în stare de catalapsie, dar nu miróse a stărv... Erâ mort... de sigur. Dar atunci cine gemuse? Căci gemuse cineva. Asta iar erâ grozav de sigur...

Ținându-se strîns de frêul calului, dete una cu piciorul în peptul harapului, pe când cu ochii se uită țintă la obrazul lui. Nici o mișcare alta, decât o tremurare generală a trupului, din cauza loviturii... Atunci se lăsă binișor jos, apucă un nasture și începù a scrijilă cu bricégu stofa din tunică, care, putredă, se rupea singură. Atâta concentrare erâ în acosta faptă și atât de greu îl apesă gândul mortului, încât, când Pagat resuflă ceva mai tare, sforăind din nări, căpitanul sări în sus de spaimă, și un fel de durere fizică simți în tâmple, care-l stringea pe dinafară ca cum ar fi fost cercuit: de și avea frêul calului pe mână, îl uitase că erâ acoloa. Bătaia de inimă fusese atât de tare, încât pe când rupea ultima bucățică din tunică harapului, simți o picătură pe mână: îi curgea sânge din nas... Se șterse cum putù și apoi trecù frêul lui Pagat pe gât, inchise lampa și încălică.

Un om, care visând, cu acea estraordinară putere de real, pe care o au unele visuri, că se prăvăleşce într'o ripă fără fund, se deșteptă de-odată și se simte în patul seu, sigur, cu ușa incuiată și viu, nevătemat, — nu încercă o mai mare ușurare sufletescă decât încercă căpitanul, când, cu amëndoue picioarele în scări, bine țintuit pe Pagat, se simți la adăpost de ori-ce primejdie. Odată pe cal, cea dintai mișcare, aprópe reflexă, fu să-și strîngă pulpele, să-și plece bustul înainte și să rostescă acea silabă fluierată cu care-i făcea semn să fugă. Pagat nu așteptă decât asta, și se întinse cu burta la pământ, tăind spațitul ca un vultur puternic. Dar după câteva minute stăpânul seu simți, că se

mişcă mai din greu, resuflă mai adânc și fugia cu sărituri: urcă la deal și nu-i fu milă ca altă-dată de eal; nu stete de loc, până nu întâlnește prima sentinelă din avant-posturi, care-l sili să se oprască, dar al cărui glas viu îl liniștește, potolindu-i ore-cum nervii iritați.

Și când fu la adăpost de primejdie, când simțimântul conservării personale lăsa loc și altor simțiminte, mai impersonale și mai demne, fără voie opri pe Pagat de-odată, ca și cum ar fi voit să mai stea câteva timp aproape de locul de grăză, și îi fu rușine de sine însuși. Un fel de analiză asupra lui începuse, cât merse de-a lungul sentinelor, și gândia în sine dór cât nu vorbia :

— Va să zică mi-a fost frică... Și cu toate acestea simț, că nu mi-e frică... De câteori nu m'am dus în gura morții cu liniște... Am avut atâtea dueluri... și serioase. Măne să-mi dea poruncă să merg în asalt, merg, fiind că voi să merg... Și cum să-mi fie frică, de vreme ce știeam că e mort și nu putea să-mi facă nimic. Și totuși...

(Finea va urmă.)

DUILIU ZAMFIRESCU.

Ca mai de mult.

*Isvor al tainicelor gânduri,
Iubita mea cea de demult,
Te am întregă zile rënduri
Și glasu 'n veci ți-l tot ascult!*

*Aceiași ochi căprui me 'ncântă,
Când cu iubire 'n ei privesc;
Acelaș pěr, zefirul sčntă,
Lăsat pe simu-ți ângereșc.*

*Când îmi suriđi, acclaș tremur
Îl simț trecând prin al meu trup;
Îți strîng și mâna, — me cutremur
Și 'n doue-aș sta să mi te rup.*

*Sub farmecu-ți me 'nchin cu totul
Frînteii tale dulci și dragi.
Eu ți-s supus, tu-mi ești despotul
Ce vecinic témă 'n mine bagi.*

*Și totuși nici când nu me saturei,
Când te sărut cu dor, cu foc,
In inima-mi, ca flórea 'n straturi,
Iubirea-și ține al seu loc.*

*Te am întregă zile-rënduri
Și glasu 'n veci ți-l tot ascult
Și 'n sborul tainicelor gânduri
Și-acum te port ca mai demult.*

P. O. BOCCA.

Prudența consistă într'o rațiune strălucită, într'o înțelepciune constantă și într'o artă de a conduce prin juste reflecțiuni.

*

Dreptatea este sorginta comună tuturor virtuților sociale.

Deodată își aduse aminte el...

De John Henry Mackai.

Eră singur în sfârșit.

Scăpase de nevestă, de fie-sa, de afaceri.

Nevesta-i murise, fata se măritase și plecase de parte cu bărbatul ei, și el vënduse tot.

Iată cum trăia el acuma când avea destule parale: se scula mai târziu decât altă dată și se îmbracă repede. După dejun vizită ceva: o colecție, un muzeu, ori se ducea să bea o bere la podul de la Potsdam. După ce prânđia, dormia, pe urmă citia ori scriea puțin și cum se inoptă se ducea la mēsa de joc fórte regulat.

Se lenevise. Acuma când avea destulă vreme, se gândia la mulțime de lucruri cari nu-i veniseră altă dată în gând!

Așa, avea o dorință mare, o dorință de dragostea aceea pe care nu o simțise nici odată în vieță și pe care o rîmnise în totă vieță lui.

O rîmnise și nu o găsisese nici odată.

Nu o găsisese în casa părintească, fiind că părinții lui se certau mereu.

Lângă frații și surorile lui? Densii se certau totdeauna pentru bucățica cea mai bună și pentru locul cel mai eald.

În școlă? Profesorul eră om aspru și reu care vorbia numai strictul necesar.

În iubirea lui dintei? Eră o furie care ținuse multă vreme, până când putu în sfârșit să se oprască ani întregi.

La nevastă-sa și la copilul seu? Nevesta lui eră o fire rece și indiferentă, arătând în afară ore-care amabilitate trufașe, și în casa ei o perfectă nepăsare cu o desfășurare lucșosă de meschinării superficiale. Ea îl chinuse din resputeri, și din vreme copilul fusese dresat de densa ca să fie totdeauna în potriva tatălui. Și copilul ăsta al lui, fata lui, nu-i arătase nici odată vre-o dragoste? Ba da. Când avea trebuință de ceva, venia pe genuchii lui și se cocoță până la buzele lui așa că lui i-ar fi plăcut mai bine ca să nu fi venit.

Printre cunoscuții lui, și printre persoanele cari aveau ocașia să se apropie mai mult de el, eră iubit?

Nevesta-i murise și ar fi fost o prostie din partea lui ca să simță alt ceva decât ușurare.

Fata lui se măritase; el îi cumpăraseră pe bărbatul pe care și-l alesese ea, și astfel îi implinise cea din urmă dintre dorințele ei când putuse și el să facă ceva. Nu mai avea ce să mai facă pentru ea.

Pe urmă se scăpase de afacerile lui. N'ar fi fost prostie ca să nu le lase.

Chiar el trăise totdeauna fără pretenții mari și ađi avea mai mult decât îi trebuia ca să-și câștige în liniște pacea din urmă.

Așa trăia el în cea mai mare pace și odihnă.

Tot rēsfoind astfel, în lungile-i ciasuri de liniște, cartea existenței lui, știu în sfârșit ce-i lipsise în totdeauna.

Și-l cuprinse o neliniște mare; neliniștea ómenilor cari, după ce s'a închis ușa, ar voi să mai pue mâna pe ceea-ce le-a scăpat, fără să știe cum ar pute să pue mâna. Intristat, se gândia mereu la trecut: sub pulbera anilor, ceva trebuia să persiste, ceva pe cară cu puțină silință putea să-l degajeze, ceva care păstre

incă destul parfum pentru a inveselel monotonia timpilor trecuți. Și el căută, căută și nu descoperia nimic.

Eră în cele dintâi zile trumose ale anului. Sorele își strecură desmierdările lui prin gémuri, lăsând să se presimțá căt de puternică eră să fie forța lui.

El răsfoia hártille vechi, când întorcând filele unui registru, dete peste un avis postal relativ la o pagubă întâmplată din negligența lui, și *deodată își aduse aminte*...

În vremea acea eră tiner de două-șeci și cinci de ani, venit în Lipsca să stea vr'o opt zile pentru niște afaceri pe cari le avea acolo. Eră tocmai în vremea ultimelor baluri din carnaval, și pentru sérá hotărise o întâlnire de afaceri la reduta mascată de la palatul de cristal.

Inse prietenul așteptat nu venise și el se plimbat plictisit printre máșci, când în sfârșit găsi o mesă și se puse să bé bere peste bere tot întrebându-se decă să se întorcă la otel să se culce ori să rămăie acolo.

Pe când se chibzuiá el astfel, o fetiță subțirică par că trasă prin inel se puse la mеса lui și-i aduse o soluțiune la cestiunea care-l munciá.

Se invoiseră amândoi și peste cinci zile afacerea tot nu eră sfârșită, și fiind că nu putea să mai rămăie, plecá.

Fata acea fusese pricina pagubei pe care o găsi în registru, peste patru-șeci de ani.

Și îndată știu că odată în viața lui fusese fericit, odată și nu mai de multe ori în totă viața lui, cu deseversire fericit.

Se plimbat de colo până colo. Îl apesá o povară și trebuia să se scape de ea.

Intr'ensul eră atáta gol, încât aușia tic-tacul ciasornicului în camera d'alături, de și eră închisá ușa. Nu mai eră de suferit.

Să se ducă să se plimbe? Unde? La club nu se putea duce decăt cel puțin peste două ciasuri.

Să se ducă la vre-un prieten? În ciasul acesta toți erau ocupați.

Se puse la biurou cu cotele pe hártille. Incet-incet i se lăsá capul pe piept.

Nu, eră prea trist lucru ca să fie asá de singur! De-odată sári în sus. Aușia risul cu care-l provocá „ea”; acel ris dulce și melodos, cum nu mai aușise nici odată într'atáția ani trecuți, eră chiar risul ei.

Se gândi în tot felul. Pe urmă alergá prin camere, căutând în drépta și în stânga — un geamantan și ce-i trebuia pentru câteva zile,

Peste jumătate de cias, eră gata. Inchise casa, puse pe ușe un carton pe care scriea cuvintele: „Nu este acasă”, și coborí scara.

Chemá un birjar și se duse la gară. Nu se mirá când aușí că trenul plecá peste două sferturi de cias. Se aședá într'un cupeu.

Ea îl chemá cu risul ei, și el venia.

Séra eră în Lipsca.

Pe drum, tot obrazul lui pástrase un ris ciudat.

Se ducea ca un ginere înaintea miresei lui, cu fiori de nerăbdare și cu nespuse de mare sete de fericire.

Eră fórte târziu și cu tóte acestea eși din otel, care eră situat pe promenada de pe Ring.

Eră întunerice — nóptea eră caldă.

Se puse să caute Brühl. Nu avea decăt să apuce

pe o stradă laterală și ajunsese. Și acolo cunoscú vechia Lipsca, tot aceeaș cu casele ei vechi nalte unde e fac fel de fel de afaceri până în catul al cincilea.

Trecú pe partea cealaltă a șoselei.

Și mereu se gândia: máne! máne!

Căută o cărciumă. Nu fiind că eră obosit, fiind că se simția fórte sprinten, și puțin îi pásá că se apropiá miezul nóptii.

Când se vedú cu halba de bere dinainte, se simți mai voios, și fumá cu multă poftă din țigară.

Avea poftă să vorbescă. Adevérata bucurie este totdeauna comunicativă; adevérata durere este comunicativă numai în minutele când a trecut peste limitele disperării, și chiar atunci casul e rar.

Așá dar vorbi cu chelnerul, pe urmă cu un domn bétrán care s'aședase tot la mеса lui, și așá un cias întreg goliră trei halbe.

Dormi fórte bine într'un pat curat de otel. Gándurile lui din urmă înainte d'a dormi fuseseră la Ea, pe ea o vedúse înainte d'a dormi.

Când se scuiá a două di de diminéta, se simția încá tiner cum nu mai fuse de ani întregi.

Dejuná cu multă poftă și citi o gazetă cu multă plăcere.

Inse tóte astea repede. Fiind că-l chemá cineva afará: strălucirea sórelui și o impulsione căreia nu i se putea împotrivi.

Nu prea șciea unde voia să se ducă, și cu tóte acestea șciea.

Se plimbat pe promenada Teatrului vechiu, pe dinaintea bisericei, biserica cu turnul ei nalt ascuțit, nu eră óre biserica sf. Toma? — până când ajunsese în vechiul Pleisemburg.

Acolo se oprí.

Și, ca și ieri sérá când descoperi avisul postal, își aduse aminte de „Ea” așá cum eră în momentul când își luaseră adio.

Colo, chiar în localul acela, steteau în picioare, protegiați de umbra serei. Se invoiseră să se despartă mai bine în locul acesta decăt la gară.

El îi fágăduise că se va întorce peste an și credea ce spunea.

O făcu ca să-și ridice ochii în sus ca s'o mai vedá odată bine, pe urmă se pupară așá de mult, până când trecură doi studenți beți și-i despărțiră cu glumele lor luátóre în ris.

— Te rog să mai vii... îi șise ea incet cu un ton rugător.

Negreșit, negreșit, el o să mai vie.

Și acum tocmai venise, adică după patrușeci de ani.

Se gândi și mai mult.

Șciea în sfârșit în ce loc voia să se ducă, unde se ducea unde-l așteptá „Ea”.

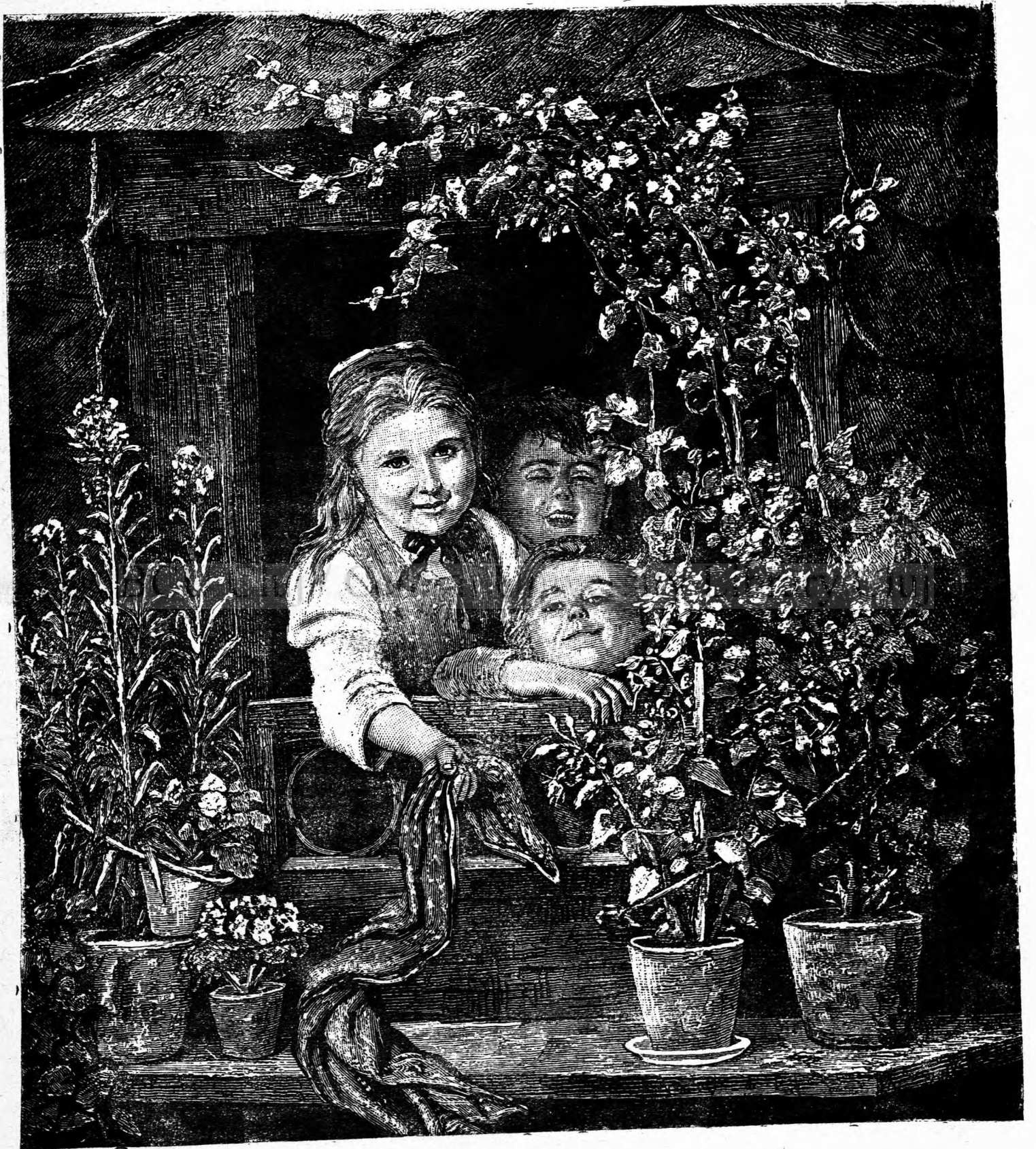
Și se lăsá în voia gándurilor.

Trebuia să alerge la Ea.

Repede străbátu mai tot orașul ca să ajungá pe malul gárlitiei până la Konevit. Pe urmă apucá pe câmp, ca să caute un mic stabiliment de băi al cărui nume îl uitase.

Întrebá pe mai mulți trecători descriindu-le ce căută el.

În sfârșit găsi numele: Fischerbad! I se arátá drumul, pe care merse tot drept înainte; nu-i făcea nici o impresie când vedea marele clădiri noi.

In ajun.

Lăsa înapoi cele din urmă strade, și eșise pe câmp întins. Ajunse în marginea unei păduri.

Stabilimentul de băi era închis.

În pregiur domniă o liniște aspră, aproape solemnă.

Găsi că asta nu se potiviă de fel cu starea lui de fericită nerăbdare și cu căldura sôrelui.

Iar își veni în fire și găsi drumul pe care trebuia să meargă. Trebuie să fie tot pe malul gârlei.

Pe sub copaci era rēcôre. Apă turbure curgea încet. Nici o ființă omenescă nu se zăria.

Ajunse la o magherniță pe malul apei. O altă magherniță unde véra se vinde „rēcôrelă“ luntrașilor, era închisă, părăsită. Și acolo, într'o séra frumósă, ședuseră, tineri zimbînd stelelor sclipitóre dintr'o nópte de primăveră, pitiți sub aripa fericirei lor mari, găsînd puține vorbe, dar comunicându-și simțimintele prin stringeri de mână, desmerđări delicate și sărutări fără sfêrșit. Veniseră cu luntrea și tot cu luntrea plecaseră.

Bétránul întorse capul și plecă repede tot pe mal, și ne mai uitându-se înaintea lui.

Se gândia acuma cum se cunoscuseră améndoii în séra când prietenul nu venise la întélnirea pe care i-o dăduse.

Mulțimea din palatul de Cristal îl plictisiă, umblă de colo până colo prin sala de bal, până când găsi o mesă și se puse pe un scaun, și fetișcana, aprinsă de danș, venise numai decăt la mésa asta ca să se odihnescă puțin. Ce mutră gingașe avea copila! Tótă ființa ei îl sedusese numai decăt, chiar gestul pe care-l avea ca să ce rēcôrescă cu evantaliul și rochia ei simplă și care o prindea de minune.

Fata-i făcu un semn amical, un dușmănos, de și indiferent și se uită în ochii lui fără jenă, fórte franș, par că voia să védă decăt se póte înțelege cu el.

Se vede că se potriviră, fiind că în séra aceea nu se mai despărțiră nici peste nópte nici dílele urmátóre decăt numai în ciasurile când se ducea el să-și védă de afaceri.

Nici odată o vorbă rea, nici odată un capriciu. Ea se mulțumiă cu ce-i da el; eă o ducea colo ori dincolo, puțin îi pásă ei. Tocmai dispozițiile acestea le iubiă el la ea, bunătatea asta nealterabilă și care nu se cunoșcea, nu-și bănuia valórea și párea ilimitată. Și asta i se páruise cu atáta mai bun lui, cu cât pentru întéia órá în viéta lui se purtá cineva astfel cu el.

Nici odată o cerere interesantă, nici o vorbă nechibzuită. Ce-i da el, ea luá ca ceva firesc, inse fata primiă cu aceeaș bucurie o brățară de aur și trandafirul pe care-l cumpérá el de la o florársă de pe drum: bijuterie și flóre aveau aceeaș valóre în ochii ei. Fata avea prea bun gust ca să arate recunoștință. De și nu-și prea dá bine séma, ea ghiciá ce prețuia ce-i da ea în schimbul cadourilor lui.

El putea s'o ducă ori unde. Ea avea tactul, așa de rar, al simplicității. Ea nu era damă mare care în restaurante dá ordine făcendu-și vânt. Și nu se zăpăciá când o ducea într'unul din acele stabilimente de primul rang unde profanul se uimeșce lesne de un lucș prost.

Și nu era nici próstă. Nu invétase carte, inse spiritul ei începuse din vreme să lucreze în tinerețea asta așa de tristă ale cărui detaieri i le povestí cu óre-care confusie și numai fiind că prea mult stáruise el.

Biéta copilă! de multe ori îl máhnise ea, și el atunci o iubiă și mai mult. Nu inse, nu era nenoro-

cită, el se înșelá. Când o lăsá cineva așa cum era ea, natura ei pástrá un echilibru sánetos și sigur, fără asistența niménuí.

Cum își aducea aminte de ea și cum o iubiă tot mai mult ori când își amintiă ceva la ea!

Iuți pasul. Pădurea se răriá pe malul opus și se iviră liveđi întinse pe când șoséua de pe lângă malul apei era tot sub copaci.

Cum se întémplase într'o dí când se înteleseră să se întélnescă aci, că ea venise mai înainte lui, fiind că el întârđiase cu afacerile în oraș?

Nu mai șcía.

Nici într'un moment nu se precizá chipul ei așa de lámurit decăt aci, chiar în locul acesta unde o vedea cu o bucurie așa de amară.

El mergea pe lângă pădure, roșu de emoțiune, uitându-se departe și se uitá spre grădiniță, cu neliniștea în ochi din pricina așteptării lungi, cu paharul de bere încă plin dinainte-i, cu pálăria de pae pe genuchi, și zimbînd, o! abia! dar cu atáta fericire! — când îl vedea că vine!

Fata nu díse nimic. De obicei vorbiá puțin, biéta prostuță, inse avea ea chipul de a-ș arátá bucuria! Íși puse capul pe umérul lui, cum fac cánií când își pun capul pe mână stápanului lor când o țin în jos!

Íl așteptá. El trecú prin curte și se îndreptá spre pod. Colo, la drépta lângă o magazie, o grădiniță cu o boltă care se ținca de domeniul vecin și sub bolta asta chiar, la mésa asta ședea ea așteptându-l cu nerăbdare, și cam zimbînd când se ivi et, puțin nu-i vorbă, dar cu cât drag!

El se înflorá.

Iuți pasul, așa că de câteva ori fu cât p'ací să cađă.

Înțelegea fórte bine acum ce-l adusese aici: Regretul de un lucru pierdut, regretul după o ființă mórtă de multă vreme și ingropată era tocmai ca suprema sfortare desperată pe care marinarul naufragiat o face ca să se apropie de pámént, sfortare pe care pasărea cu aripa ruptă o face ca să-și ajungă cuibul, era ceva ca ultimul horcáit al unei inimi care a tăcut prea de mulți ani și ale cărui ultime picături de sánge le sôrbe nisipul regretului.

Și cum înțelegea el astea tóte, tot astfel cađú pánza acestei ciudate ilusii în care tráia el înfășurat de doue-đeci de ciasuri; pánă să nu i-o rupá realitatea, pánza pieri cum piere praful suflat de vânt.

Fenomenul se produse așa de repede, încát bétránul simți un fel de durere físică.

Inebunise?

Ce se petrecea în el?

Ei! nimic! El făcuse numai o escursiune în partea aceea pentru a redeșteptá suvenirii pierdute. Si suvenirile acestea îl lucraseră reu.

Rise—rise cu un ris nervos. Era un bétrán smințit. Erau numai prostii tóte acestea!

Se simțea fórte obosit. Fiecare pas îl costá. Íși véđu inse de drum. Nimic nu-l mai atrágea înainte, și s'ar fi întors cu plăcere. Inse zăria casele printre copaci.

Se întorse iar spre șosea.

Șcía că acum subț bolta aceea ședea servitorii cu rachiul dinainte, ori că vreun chelner se invértia printre bânccile góle, pe când díligențele ieșau din magazine ori se întorceau iar fără mușterii, fiind că vedea bine că sórele era palid încă și că nimeni nu ar fi

putut fi atras de el aşá de vreme in partea asta a locului. Erá aşá de sdrobot, încát când ajunse la pod, se uitá cu nepásare prin pregiur. Totul erá mai reu decât cređuse: bolta erá acolo, fără frunđe, gólá, neputend gázdui pe nimeni, cu bánchezile ei pe cari sigur că de mai multe luni nu mai şeduse nimeni.

Trist erá locul acesta, iar şi mai tristă erá inima lui.

Şedea lângă şoproń, putea deci să pândescă intrarea şi eşirea trásurilor.

Ráđimat in baston, áşteptá să trecá o trásurá.

Cátáva vreme merse pe jos, abiá se uitá la şesurile pustii.

Cum intrá in oraş, se sui intr'o caretá şi se duse la otel.

Lumina řilei îi făcea reu. Lásá perdelele caretei şi penumbra îl mai uşurá.

Portarul se repeđi şi-i ajutá să se dea jos.

Cerú să prándescă in cabiná.

Afará, la ciasul acesta al prándului, viéta erá sgotósá.

Porunci un singur fel de bucate şi abiá gustá. Inima-i erá flámândá de ceva dulce şi tocmai ca un tatá care dá copilului seu ce-i place, aşá şi el íşi oferí ceva care-l invesele.

Cerú şampanie Roedeer sec, care-i plăcea mult.

Când duse la gurá paharul cu şampanie, zări de-odatá un obraz dráguş, cu ochii bruni fericiţi, ochii Ei; cum zimbíá Ea când beau şampanie améndoi in cine şcie ce cárciumá... in taverna Ackerlein. Şi cu inima plină de amărăciune, puse pe mész paharul plin.

Se întrebá iar: Ce este asta?

Galben, impleticindu-se se sculá, dând la o parte pe chelner, ieşi, se sui in camera sa. Peste câteva minute suná.

Peste un cias plecá inapoi la Berlin.

In tren moţái.

Séra se duse la club. Nimeni nu-l întrebá unde fusese in ajun. Inse toţi băgará de sémá că imbétrânise. Fiecare vorbi cu tovaráşul seu ce credea despre el. Sigur că lui îi trebuia ocupaţie.

Se înşelau toţi.

O amintire, deşteptată fără veste şi pe care nu o putea goní, îl chinuía.

T. S. SPARTALI.

Cugetări.

A se inspáimântá cineva fără a se gândí, este ca şi când ar voiagiá fără să-şi facá preparaţiunile.

*

Pentru a vorbi bine, trebuie a vorbi puţin.

*

Un om, care spune lucruri neadevérate pentru cele adevérate, este ca şi când ar da monede false pentru cele bune.

*

Acela care face ceea ce trebuie să facá, este just; acela care face mai mult decât trebuie, este generos.

*

Nebunia şi vanitatea sânt doue surori, care se párşesc puţin.

*

Modestia este ornamentul meritului; ea i dá forţă şi relief.

Iérna.

Bruma rece se scobórá,
Peste tóte s'a intins;
Codrul vesel de-odiniórá
De tácere e cuprins.

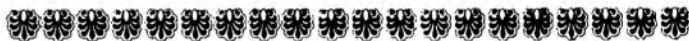
Frunđa mórtá 'ngálbenită
Cade jalnic pe pámént.
Prin pádurea desfrunđită
Vént de iérná-aud plángéńd.

Véntul rece fără milá
Cámpul tot l'a veşteđit ..
De la munte o copilá
Spre cámpie a pornit.

Nea din haina-i de mátasá
Preserá in urma ei,
Iar pe cámp un vél se lasá
Ce străluce, dá schintei.

Şi sub paşii ei páméńtul
De rēcélá a 'ńgheţat,
Iată iérna — a đis véńtul
Şi spre fatá-a arátat!

EMILIU SABO.

Maslul mueresc.

— Datiná poporalá din Biharia —

Despre acest maslu mi se spun urmátórele:

Când cineva are vr'un bolnav in casá, nu mai umblá pe la doftori, ci indreptat de cátrá babe, íşi pune merinde in straiţá şi haid la vrájitori cale de 2—3 řile.

Unul i spune intr'un chip, altul intr'alt chip. Aşá unul i spune, că bérna a patra din děréptul cáşii e nenorocósá şi de o va scóte şi va o inlocui cu alta, — i va merge bine. Altul il povéţuesce să facá maslu cu 7 mueri. Omul nácájit tóte le încercá şi in urmă şi maslul pomenit.

Cu o ři inainte de ţinerea acestui maslu, omul necájit íşi cáştigá 7 babe iscusite in de-al de aste. Íşi cáştigá o femeie care să fərbá pentru aceşti popi, iar el se duce după rachiul la cráşmá.

La vremea hotáritá (totdauna după améđi) se aduná cele 7 femei cu feţele smerite şi capurile plecate — la casa bolnavului. Ací, după ce cer o cămaşe de a bolnavului, o pun pe vatra casei — şi fiecare femeie face câte trei mătánii pe ea. După acésta, 6 se pun in rënd, iar una mai in frunte, căci acésta mai meşterá fiind — đice inainte rugáciunile şi cele 6 după ea.

Apoi începéńd popa (cea mai iscusită) la rugáciuni — celelalte după ea, đic tóte incurcate, inainte şi inděrét, încát omul nu le înţelege şi ţi se pare că te afli la turnul Babilonului.

Rugáciunile lor ţin cam 1 orá, in fine iar fac câte trei mătánii fiecare jos pe cămaşa bolnavului, apoi cămaşa se dá bolnavului să o imbrace.

Sfěrşindu-se ceremonía, bietul om mângáiat íşi inşirá popii pe lângá mész, şi punéńdu-le rachiul pe mész, să veđi de nou slujbá — până 'n fundul paharului, astfel — că mergéńd cátrá casá, nu mai sânt aşá sme-

rite, ba unele spre mărirea slujbei severșite — se ra-
dimă cu nasul de pământ — de mai multe ori.

Numele ăilelor la facerea maslului muerese: Luni
= Inceperea sėptemăni. 2. Marți=Ana. 3. Miercuri=
Mandalina. 4. Joi=Sobornica. 5. Vineri=Paraschiva.
6. Sămbăta=Vecernia Dlui nostru Isus Hristos gătătoare
de sėptemână. 8. Dumineca=Dómna ăilelor și sėptē-
mănilor, care o cinstește toți popii, călugării și diaconii

Explicări. La început se ăice tatăl nostru —
credeul și poruncile. Apoi tóte încep: — Dómne iertă-
ne și ne ajută. Noi am venit aici la betėgu esta 7 mueri
curate și ne rugăm și și vedem — că omului estuia
pēn ce i-o putut pică durerea asta mare prin blăstē-
muri, printr'a vecinilor, neamului, celediului, printr'a
muerii, o so jorat el că n'a face șo făcut și so prins pre
el blăstēmurile. — Da noi sūntem 7 mueri curate și
ne-am adunat aici la casa asta și ne rugăm pintru
omul acesta, că de are ăile — Dómne imbracă-l in
haina sănătății, in lungirea vieții — de n'are ăile,
Dómne nu-l tyinzuí ce-l du la tine!

Aceste se ăic de 7 ori — la 7 pogăci. Când sūnt
la Duminecă — fac mătăni — și pun mâna pe betėg.
— Betėgul se află jos pe așternut — intre acești 7
popi. — La urmă tatăl nostru.

Apoi mănecare — bėtură, dar in ăiua aceea nu-i
iertat să mănănce altul. — Una dintre pogăci o alege
un copil — și ăiua aceea o cinstește careva prin post
și rugăciune pentru cel bolnav. Pogăcea se cunoșce pen-
tru care ăi sună după impunșeturile ce se află pe ea.
Ele sūnt insemnate cu impunșeturi de: 1, 2, 3, 4, 5,
6, 7.

(Din comuna Sabolci.)

AVRAM IGNA.

Sonete.

— De Petrarca. —

Gn ce loc, in ce ideii a aflat blanda natură
Modelul atât de splendid după care a depins
Acea ființă cerescă de un farmec neinvins,
Ca și care nu se pôte să existe creatură?

Ce sirenă fermecată, nimfă ori mândră ăeiță
A fost atât de frumósă, ca să nu poți s'o mai uiți?
Sėu ce inimă gentilă a nutrit așa virtuți,
Cari te fac să o consideri de a cerului ființă?

Insedar admiră omul cea mai splendidă frumșeă,
Dacă n'are fericirea a vedé ochii-i frumoși;
A privi fața »ei« rosă de gingasă tinereță,

Nu pôte șci cum amorul vindecă, — și cum ucide.
Cel ce n'a gustat dulcēța, vedėndu-o suspinând,
Nu șcie ce dulce plănge, cum te farmecă când ride.

II

In acēsta vale tristă am vedut frumșei cereșci.
Datine curat de āngeri — la cari decă me gândesc,
Inima-mi pare că creșce, dar și durere simțesc,
Căci tot ce admir prin visuri, ce nu poți să le opreșci.

Am vedut cei doi ochi umeđi de a lacrănilor rōuă.
Am vedut sinu-i de nēuă undulând in dulci suspine.
Buzele-i șoptind cuvinte, ce fac munții să se ncline;
Riurile să-și oprescă cursul lor mánat de plōuă.

A dragostei șoptă dulce, a durerei ton sėlbatec
Făceau un concert cu plānsul, plin de farmec ne mai spus.
Tóte trei se perdeau apoi in un ton lin și molatec.

Natura părea uimită de atăta armonie.
Frunđele ștau nemișcate, zefirul adic lin.
Chiar și cerul s'adāncise in o sântă reverie.

IOAN BOCANICIU.

Felurimi.

Căsătoria la Indieni. Legăturile vieții conju-
gale sūnt cu mult mai strinse la Indieni, decă la noi.
Fata prin măritș se desface cu totul de familia ei. Nu
numai că plēcă in alt locaș, ci primeșce și alți noi pă-
rinți; sócra substitue in tóte punctele de vedere pe
mama lāsată acasă. Se pôte ăice cu drept cuvēt, că
numai in noua sa familie tinēra nevěstă primeșce ade-
vērată educație, și aici invēță dēnsa ce pozițiune și țī-
nută are să observe ca soție și mamă. Bărbalul ei e
Dumneđeul ei, și ori-ce mari greșelii comite el, dēnsa
trebuie să-l iubescă și să-l ingrigescă din tótă inima,
are să remănă nealterată la culmea idealului femeii,
căci dēnsa este a bărbatului ei și numai a lui in veci
și pururea, aici și dincolo pe cealaltă lume. Acēsta
sfințenie a căsătoriei dă ore-care explicare faptului, că
Indienii se ingrozesc fórte mult de o a doua căsătorie.
Femeia a eșit din familia ei și a devenit membră a
familiei bărbatului ei; decă bărbatul îi móre, dēnsa
remăne mai departe membră a familiei mirelui ei. De
altcum, după concepția lor, bărbatul ei nici n'a murit,
ci a plecat la o lungă călătorie, la sfērșitul căreia aș-
teptă cu dor ca să se pótă uní iarăș in lumea spirite-
lor cu aceea care este a lui și aici pe pământ ca și
acolo sus intre spirite. După concepțiunea indiană, că-
sătoria a doua nu este alt-ceva decă adulter, trădare,
și profanarea celor mai sfințe legături, căci căsătoria
este unirea nu numai trupescă, ci și sufletescă. Ce
sublimă, ce castă concepțiune au despre căsătorie „asi-
aticii Indieni“ — barbarii, — și... ce sérbedă, ce
contract de vindere și cumpărare a ajuns să fie acēsta
sublimă instituțiune la noi Europeanii.

Educație chinezescă. Un misionar scrie intr'o
revistă lunară: Chinezii conduc fórte puțin pe copiii
lor; aceștia sūnt lāsati mai mult in libera lor voie.
Dacă fac ceva, ce provócă mânia părinților, atunci a-
ceștia îi dojenesc fórte aspru séu îi bat fără cruțare.
Pedėpsa stă fórte arare-ori in proporție cu vina; o
greselă, o intēmplare, o transgresiune provenită din ne-
șciință, se pun pe aceeaș cumpēnă ca și o transgre-
siune intenționată etc. Minciuna, injurăturile și irita-
țiunile copiilor stērnesc la cei mai mulți Chinezi nu-
mai un zimbet, care îndēmnă pe copii să repeteze ce-au
făcut. Pe Chinezi nu-i poți face să intēlegă că se pot
creșce copiii și altfel, fără vorbe aspre și bătăi. Copiii
cari au fost aduși in școlele misionare au fost făcuți
totdauna de mamele lor ca să nu irite pe invēțatori.
Iată un esemplu despre ignoranța Chinezilor din pro-
vincia cea mai îndepărtată Yunnan: Chinezii intrēbă
pe misionari fórte adese-ori: „Nu puteți voi vedé la
mai multe urme adāncime in pământ? Voi adunați
lucrurile prețioșe de pe munții noștri? N'a luat im-
peratul nostru in căsătorie vre-una din femeile vós-
tre?“ Căștiunea din urmă o cred mai toți, pentru că
locuitorii din Yunnan Mandciuria este intr'o depărtare
negurósă. De Peking au audut odată ceva; afară de
Peking inse nn șciu absolut nimic. Ei cred că Anglia
e tare aprópe de Peking, și așa mai departe.

Impresiuni de la o nuntă.

Iubesc tot ce-i simplu, natural și nemăiestrit. Iubesc poporul...

Cât îi ședea de bine miresei în broboda ei albă, a cărei capete, ca niște flamuri, îi atârnav pe spate! Se potrivea de minune cu nevinovăția ei feciorăscă. Din crețelele învelitoare, una mai mare se lipia de fruntea ei, acoperindu-i ochii dinaintea privitorilor, ca să nu observe picurii de lacrimi, ce isvoriau din ei.

În liniștea sântă, ce domnește în decursul ceremoniei, ea poate să dea frâu cugetării sale. Când își amintește de fetia ei, de jocurile ei copilărești, de doinele cele fermecătoare, care le cântă lângă oile cele blânde; ea nu poate să nu verse lacrimi vădându-se despărțită de toate acestea. De acum înainte nu i se iertă copilăriile, trebuie să fie mai așezată.

I pare reu de căsuța în care a crescut, de părinții de cari se desparte, de oițele cu cari s'a fost dedat și lângă cari stătea, fără a duce nici o grige. Ce știe ea, decât lângă soțul seu se va simți tot atât de bine ca lângă părinți?

Cei doi picuri, cari es la lumină din umbra, ce le-o făcea năframa, și cari se rostogolesc pe obrazii ei rotunșiori, ca doue mărgăritărele, te mișcă adânc. Ele sunt isvorite din adâncul inimii sale. Ar voi să le ascundă, dar ele nu vreau să se supună voinței sale.

De sub peptarul ei mic cusut cu flori, se ivește gulerul și mânecile de la cămeșă ei de pânză, înse e albă ca diocul, și-i stă bine, căci e produsul mânilor sale. Cusăturile de la gulerul și mânecile cămeșii nu sunt bătătoare la ochi, dar privindu-le mai deaproape, rămâi cu atât mai încântat, de ore ce ori cât o privești, vești ceva nou, care mai înainte îți scăpase dinaintea ochilor.

Când o întreabă peotul: „Din iubire și din dragoste ai luat pe N... în căsătorie?” vocea ei lină și tremurătoare abia se poate auzi răspundând: „Din iubire și din dragoste.” Preotul continuă: „Și nu vei cercă mai târziu despărțire de cătră soțul teu, părându-ți reu de pasul, ce faci acum?” Abia o mai poți auzi zicând un: „Nu!” „Așa să vă ajute Dumnezeu!” Incheie preotul.

Atât e de emoționată, încât i tremură în mână colacul și lumina de ceară lipită de el. Cum nu! Când însași e actorul principal în ceremonia acesta solemnă. Deci de ochi sunt ațintiți asupra ei.

Preotul și nașa ținând de capete cununa de sașeu — semn al tinereții, căci acesta flóre e verde și ierna — i-o pun pe cap. Cât i stă de bine! Nu de gēba le dice starostele: „Înălțatul împărat și înălțata împărătesă”.

Între zimbetele celor prezenți abia cutază mirésa a rumpe din bucățica de pâne inmueta în miere — simbol, ca și viața lor să fie tot atât de dulce. — Nașul și nașa au gustat și alte dăți, ei imbucă cât de bine, fără să le pese, că rid cei ce se uită la ei.

Când trebuie să se învêrtă în giurul altarului, sărutând icóna lui Christos și a Fecioarei, miresei i se pare, ca și cum biserica s'ar învêrti în giurul ochilor sei, și când se plécă, ca să le sărute, picioarele abia o

mai pot ține, ca să nu cadă. Când sărută picioarele lui Christ, ea nu-și pôte da sēmă, de nu cumva a și cădut. De trei ori are să indure asēta lovitură. Petēua cea roșie, ce o ține în mână, și care se întinde de la nașa până în celalalt capăt unde stă nașul, i servește drept prōptă în acest moment.

Inse o așteptă o încercare și mai grea! Ea are să primescă sărutul mirelui înaintea atător ochi curioși. Ea, care ar fi ascuns acesta și dinaintea păreților casei sale, ca nu cumva să facă niște ochi mari. Și totuș trebuie să facă și acesta. Urechile par că-i țiuiesc de hotelele privitorilor, cari fără nici o sfielă rid de se prăpădesc. Din fața ei ca jarul par că flacările se perd în broboda cea albă.

Actul solemn se fini. Mirii eșiră din biserică și lor le urmară și ceialalți ómeni. Ei putură să pornescă și pe jos, fără a se obosi urcând în cele trăsuri, și să încungiure stradele, ca să-i admire lumea. Aerul răcoros ce îi lovi în față, înveseli de nou pe mirésă. De pe buzele ei mici iar se ivi zimbetul copilăresc, merit pentru ființe nevinovate.

Sunetul ceterei, zdringănitul clopoșeilor de pe stég, feciorii cari uiuiau și mergeau bătându-și picioarele și descântând, toate acestea făcură pe mirésă ca să se despărta de visul ei trist, pentru a se deșteptă în o altă lume, în lumea veseliei.

Petrecerea românului e frumósă, căci românul știe să-și petrecă. Asudă săptămăna întregă, pentru ca să-și pótă face o ții de bucurie. Când aude cetera, își uită de necasuri și e numai voe bună. Picioarele lui saltă, pe fața lui se oglindesc numai bucurie, iar gura lui se deschide, pentru a face glume, de cari nu poți să nu riți.

Se vorbește că sunt smei, ce răpesc inimile ómenilor; ține, ce te farmecă, încât de te-ar duce la mórte, încă le-ai urmă. Cred! Pe mine m'a fermecat o nuntă.

Am privit lung pe nuntași, cari se depărtau de biserică, până i-am pierdut cu totul din ochi, și am ramas trist și induiosat până la lacrimi.

Și mie mi-a fost dat să gust din păharul fericirii. Inse ce folos! Atunci nu o știeam prețui, iar acum nu o am.

Românul își petrece în totă dumineca și își face voe bună, căci petrecerile și jocurile lui nu sunt costisitoare și totuș el își petrece cu mult mai bine decât lumea naltă, căci petrecerile pompóse ale acesteia sunt măestrite, iar ale lui sunt naturale.

În lumea noastră toate sunt legate de regule, cari trebuie urmate, decât nu dorești a fi espus criticei. Trebuie să-ți mēsori nunumai pașii, ci și cuvintele. Dinaintea lumei trebuie să-ți înăduși și sentimentele cele mai nevinovate.

Se face într'un an o petrecere. O damă tinēră, neastēpērată, ar voi să-și petrecă și ea. Inse nu pôte merge, căci n'are haină de bal. O întrebi, că unde-i cea de la petrecerea trecută? Ea îți răspunde, că aceea-i ca nouă, dar nu pôte s'o imbrace înc' odată ca să nu fie judecată de ómeni. Ce lume rea, care te critică și pentru atata lucru!

Poporul își petrece bine, căci atunci lasă la o parte interesele proprii.

Trebuie să admiri pe român în mișcările lui, să-l lauți pentru descântecelē și glumele lui potrivite.

Când îl vęd petrecēndu-și, imi vine să fac una nefăcută, și pentru o ții de petrecere cu ei, imi vine ca să me desbrac de rangul ce port, de vēda ce am, de linguširile ce mi se fac, să nu-mi fie mie supus.

Îmi vine să arunc aceste vestminte, cari le am pe mine, in cari omul trebuie să-și arate cum nu este și să facă cum nu vré. Vreau să sufăr ca ei, pentru ca să me bucur de plăcerile naturei ca ei, făcând cea ce-mi place.

Îmi vine să merg la ei, să-i îmbrățișez, să le spun că și eu sînt om ca ei, și inima mea saltă ca a lor. Să-i rog, ca să me primescă in sinul lor ca pe un frate, și să nu me judece de ceea ce fac.

Bucurați-ve și voi copiii naturei de ceea ce v'a dat mama voastră, barem câteva zile; că de la ómeni multe trebuie să suferiți!

ELISEU M. CĂMPEAN

Ilustrațiunile din nr. acesta.

Impăratul și regele Francisc Iosif ca vânător. Maj. Sa monareul nostru este mare vânător. Indată-ce scapă de grigile domnirii, numai decât plăcă la vânătoare, unde își petrece vesel in societate intimă. Portretul din fruntea foii noastre îl înfătoșează in costum de vânător.

In ajun. Serbătorile Crăciunului se apropie. Bucuria copiilor. Încă de acuma, ei așteptă nerăbdători ziua mare, care are să le implinescă atâtea visuri frumoase. Óre ce o să le aducă Moș Crăciun? Ne mai putându-se stempără, într'una din zile ei se furișară la feresta odăii, unde mama le pregătiá pomul Crăciunului, să vedă ce se ascunde acolo. Ilustrațiunea noastră înfătoșează momentul acesta.

LITERATURĂ ȘI ARTE.

Știri literare și artistice. Dl. dr. At. M. Marinescu, membru al Academiei Române, lucrăză la un studiu „despre celți și numele de localități“ care se va publică drept prefață la monografia comunei Maidan, scrisă de dnii Sofronie Liuba și A. Iana. — Dl. I. Găvănescu a scos de sub tipar la București „Meditatiile lui Gr. Alecsandrescu“ studiu literar. — Dr. Const. Chiricescu, profesor la facultatea de teologie din București, a publicat acolo doue lucrări: „Ermeneutica biblică“ și „Despre minune.“ — Dl. D. Teleor va ține prima conferință literată in societatea piesei din București, vorbind despre „Cliseuri in literatură și arte.“ — Dl. Th. M. Stoenescu, cunoscutul scriitor și director al „Revistei Literare“ din București, se află bolnav de vr'o doue luni. — *Veduva pictorului Th. Aman* a deschis in casele sale proprii din București o espozitie temporară a operelor ilustrului seu soț.

Cartea Dragostei. A apărut la București „Cartea Dragostei“ antologie de poezii de amor, din anii 1740—1895, adeca începând din renașcerea literaturii noastre și până astăzi. Redactorul antologiei, dl Radu D. Rosetti, ș-a dat șilinta să adune cât de mult material și decă cu tóte acestea n'a izbutit să ne dea o iconă fidelă a lirei române, n'avem decât să regretăm. Dsa ne presintă o mulțime de poeți și nepoeți cu diverse produse nu totdauna bine alese și lasă afară multe nume care nu pot să lipsescă din o adevărată antologie a lirei române. Cele mai multe le are aici Bolintineanu, Eminescu (aprobe tóte apărute înteu in „Familia“) și însuș dl Radu

D. Rosetti, toți câte 7; Alecsandri are numai 5, asemenea și Matilda Cugler Poni, Vlahuța 4, Veronica Micle 3 așa și Coșbuc. Cartea a apărut in editura librăriei Carol Müller in București. Prețul 3 lei 50 bani.

Poesiile lui I. N. Roman in ediție populară. A apărut la București, in editura librăriei Carol Müller, volumul de „Poesii“ al dlui Ioan N. Roman, in ediție populară. Autorul nu este unul din primii noștri poeți. are in se câteva inspirațiuni, cari presintate in o limbă armonioasă, au atras un cerc de cetitori. Editia populară a apărut pe aceeaș hârtie, cu aceleași litere, ca cea dinteu Numai prețul s'a schimbat, căci costă numai 1 leu.

Câteva documente moldovene. Sub titlul acesta dl dr. Orest Popescu a început să publice la Cernăuți o serie de documente inedite și copiate de dr. George Popovici din arhivele mănăstirilor Putna, Sucevița și Dragomirna, dintre cari fiecare păstrează câte o comoră intrégă de documente, pergamente și hârtii vechi, anterioare ocupațiunii austriece. Publicațiunea acesta va cuprinde mai înteu douedeci și patru de documente slavone eșite din cancelăria voivoșilor moldoveni in anii 1418—1660, apoi documente câmpulungene. Documentele slavone sînt insoțite de traduceri in limba română. De ocamdată a apărut o fasciculă. In curënd va urmá a doua.

Din biografiile ómenilor celebri. Acesta e titlul ultimei broșuri a „Bibliotecei pentru toți“ publicată la București de librăria Carol Müller. Biografiile, intercalate cu 18 ilustrațiuni, sînt traduse de însuș directorul „Bibliotecei“ dl Dumitru Stăncescu. Recomandăm și cu asta ocaziune cetitorilor noștri acesta întreprindere literară, din care fiecare broșură costă câte 30 de bani. Până acum au apărut 26 de volume cuprinđend scrieri de ale autorilor români: Vlahuța, T. Maiorescu, S. Fl. Marian, Duiliu și Mihail Zamfirescu, Gr. M. Alecsandrescu, Bolintineanu, Teleor, M. Demetrescu, Anton Pann, Popovici-Bănățanu și de ale autorilor streini: Andersen, Carmen Sylva, Spencer, Wilkins, Bachelin, Theuriet, dna Columb, Alfred de Musset etc.

Colindele Crăciunului. Dl Nicolae Stefu, invțător gr. or. in Arad, a publicat acolo o broșurică intitulată „Colindele Crăciunului“ intocmite pentru școlarii cari umblă a colindá la Crăciun cu „ștėua“. Prețul 10 cr.

Reviste și diare. *Transilvania*, organul de publicațiune al Asociațiunii transilvane, va trece la anul nou de sub direcțiunea părintelui Zacharia Boiu, in mânilor dlui dr. Cornel Diaconovich, noul prim-secretar al Asociațiunii. — „*Vięta*“, revista săptămănală a dlui Al. Vlahuța, va eși de la anul nou in tóte zilele. Proprietarul, ne scrie corespondintele nostru din București, a strins pân' acum 20,000 lei pentru a-i asigurá apariția regulată. Dsa va plăti pe Caragiale si pe Delavrancea cu câte 1000 lei pe lună, pe ceilalți colaboratori cu câte 500 lei. „*Vięta*“ va cuprinde in fiecare zi literatură, critică, informații și ceva politică. — „*Revista Nouă*“ remasă dlor Speranță și Gion caută un editor, dar, după cum ni se scrie, intimpină dificultăți. — „*Revista Orăștiei*“ va apăre de la anul nou in format mai mare și cu prețul redus la 3 florini.

TEATRU ȘI MUSICĂ.

Știri teatrale. Dl Gr. C. Cantacuzino, directorul Teatrului Național din București, a plecat la Nizza,

pentru căutarea sănătății sale. — *Dșóra Agata Bărsescu* a jucat de curând cu mare succes la Cernăuți; de acolo a venit la Brașov, unde jică dșilele acestea, cu trupa germană.

Serate literare-musicale in Lugoș. Tinerimea română din Lugoș a început să dea și in ierna acesta niște serate literare-musicale. Prima s'a deschis de cătră dl Adrian Nedelcu, care a salutat publicul adunat prin niște cuvinte călduróse. Apoi s'a început concertul in care s'a cântat și declamat. Corul, sub conducerea dlui I. Vidu, a cântat „Deșteptă-te Române;“ dl Coriolan Nedelcu a cetit lucrarea sa despre hipnotism; dșóra Alma Maior, acompaniată de dșóra Teodora Ignea, a cântat doue compoziții românești; dl Victor Biberea a declamat doue poesii comice de D. Th. Speranța; dșórele Maria și Sofia Cobilaș s'au presintat ca pianiste; in sfērșit a cântat corul. Apoi a urmat jocul.

A treia intrunire socială in Orăștie a fost, după cum aflăm din „Revista Orăștiei“, cea mai bine cercetată dintre tóte cele de până aci. Cu asta ocaziune dșóra Lucreția Belei a declamat poesia „Nóptea de véră“ de G. Coșbuc; apoi s'a represintat piesa „Musa de la Burdujeni“ de Const. Negruzzi, in care au jucat dșórele Aurelia Henzel, Alma Moldovan și dnii Petru Barițiu, Ioan M. Corvin și Artur Corvin; dl Romulus G. Nicóră a cântat din violină compoziția „Mosaic național“; in sfērșit a urmat un tablou viu „Penelope“, infățișând soția lui Odysseu in așteptarea soțului seu cređut mort in resboiul cu Troia. In acesta au flgurat dna Maria Barițiu și dșórele Miți Baci, Olga Romoșan, Ioana Romoșan și Lucreția Belei. A patra și ultima convenire a fost sâmbătă la 21 decembrie. S'a jucat comedia „Léc pentru sócre“. Sâmbătă la 28 dec. petrecere cu dans.

BISERICĂ ȘI ȘCOLĂ.

Scriri bisericești și școlare. Dl Iuliu Popescu a fost promovát de universitate din Cluș la gradul de doctor in științele juridice. — Dl Dragomír-Dimitrescu, profesor la facultatea de teologie din București, e numit director al cultelor din ministeriul instrucțiunii publice. — Dl Iosif Grădinariu, paroc gr. or. in Seciani, ales protopresbiter al protopopiatului Belinț, a fost ințarit și de cătră consistoriul plenar din Arad.

Prelegeri pentru popor in S. Sebes. Cetim in „Revista Orăștiei“ că societatea delectură din S. Sebeșa hotărít, ca in șese dumineci după olaltă să se țină prelegeri pentru popor. Prima s'a ținut duminică la 3|15 decembrie, cu care ocaziune preotul Z. Mureșianu a vorbit despre insemnătatea și desvoltarea meseriilor la români. Prelegerea s'a ținut intr'una din salele școlei române, fiind de față peste 300 de bărbați și femei.

La gimnasiul din Năséud a devinit vacant un post de profesor de musică vocală și instrumentală și de cânt bisericesc. Plata in primii trei ani 600 fl., apoi 800 fl. Cererile sânt a se trimite la vicariul dr. Ioan Pop in Năséud.

Inwěțătorii și poesia poporală. Reuniunea inwěțătorilor români gr. or. din protopresbiteratul Peștesului in Biharia a luat hotărítirea ca fiecare membru al reuniunii să fie dator a presintă câte o colă scrisă, in fiecare conferință, din doinele, descântecile, chiuiturile și obiceiurile poporului din comuna din care fac parte.

C E E N O U ?

Concert cu dans la Cluș. Tinerimea română din Cluș va arangiá la 3 februarie concert urmat de dans in sala redutei, pentru ajutorarea tinerilor universitari lipsiți. Comitetul arangiator e compus astfel: Drd. Valeriu Laslo președinte, Iuliu Pop v.-președinte, Emil Nemeș v.-președinte, Aurel Ciortea secretar I, Valer Moldovan secretar II, Iustin Pop cassar, Patriciu Barbu controlor; Corneliu Botos, Valeriu Candrea, Aurel Căpușan, Liviu Cigărean, Ioan Chirilă, Vasiliu Crișan, Emiliu Dan, drd. Romul Dobo de Rusca, George Dubleș, Victor Fodor, Ioan Georgița, Victor Gherasim, Ioan Harșa, Constantin Ignea, Ioan Iepure, Aureliu Iustian, Vasiliu Maior, Eugeniu Mezei, Alesandru Muntean, Semproniu Muntean, Valeriu Muste, Liviu Pandrea, Vasiliu Pascu, Flaviu Pop, Valeriu Pop, Victor H Pop, Stefan Roșian, Augustin Sabo, Vilhelm Șorban, Nicolau Stoia, Trăian Suci, Fulviu Tămaș, Emiliu Těrnăvean, Tiberiu Tisu.

Alegeri de medici. Dl dr. Atanasiu Brădean a fost ales cu unanimitate medic cercual in Bozovici. — Dl dr. Simeon Stoica, cunoscut și din scrierile sale igienice, a fost aies unanim medic in cercul Bran.

Bal românesc la Arad. Ni se scrie din Arad, că tinerimea română de acolo va arangiá in carnevalul viitor un bal in folosul studenților săraci. Se speréză, că balul acesta va avé un succes mare, cu atât mai vėrtos, că 'n anul trecut n'a fost la Arad nici o petrecere românescă. Balul s'a ficsat pentru điuva de 5 februarie.

Banchetul inginerilor români. Vineri sėra, la 8|20 decembrie, inginerii de la căile ferate române și ministerul lucrărilor publice al României au oferit dlui Angel Saligny in București un mare banchet pentru a serbă deseversirea podului de peste Dunăre, opera mărėtă care a făcut nemuritor pe autorul proectului, dl Saligny. Au luat parte la banchet 179 persóne, toți ingineri români. S'au pronunțat mai multe toasturi și i s'a predat un obiect de artă in marmoră și un medalion de bronz represintând podul de peste Dunăre cu inscripția: „Oferit de inginerii din România colegului lor Angel Saligny“.

Petrecere cu dans in Șomcuta-mare. Junimea română chioreană va arangiá la 9 ianuarie o petrecere cu dans in sala ospėtăriei din Șomcuta-mare. Comitetul arangiator e compus astfel: Președinte Vasile Dragoș avocat, membri in comitet: Vasile Butean, Vasile Coteș, dr. Atanasiu Cotoș, Augustin Dosa, Augustin Dragoș, Teofil Dragoș, George Lengyel, George Micu, Victor Nilvan. Venitul curat este destinat pentru ajutorarea cu cărți didactice a elevilor săraci din școlele elementare române din Chior.

Bal românesc in Timișóra. In carnevalul viitor se va da in Timișóra un bal românesc in folosul fondului bisericei St. Ilie din suburbiul Fabric. Spre scopul acesta s'a ales și un comitet arangiator, care a și început să facă pregătirile trebuincióse.

Petrecere de dans in Lipóaa. Damele române din Lipova vor arangiá la 1|19 ianuarie o petrecere de dans in folosul copiilor săraci de la școlele române de acolo, in sala otelului Archiducele Iosif. In fruntea comitetului arangiator stau damele Ecatarina Scalla președintă și Elena V. Hamsea casieră.

Alt bal la Lipóva. Societatea română de lectură din Lipova va da a doua đi de Crăciun o petrecere de dans in folosul fondului seu, in sala ospėtăriei „Regele

Ungariei*. Damele sânt rugate a se presintă in toalete simple.

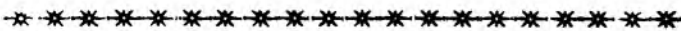
Necrológe. *Iosif Mangu*, funcționar la direcțiunea financiară din Solnoc, a încetat din viață la 11 decembrie in etate de 50 ani. — *Vasile Groze*, paroc gr. c. și protopop in Maier, a murit la 15 decembrie, in etate de 58 ani. — *Irina Milovan* n. Rațiu, soția dlui Pavel Milovan, notar cercușal in Mândruloc, comitatul Aradului, a repausat la 22 decembrie, in etate de 48 ani.

Invențiuni.

In 3 zile din Europa in America. Richard Puniton din Pensilvania a inventat o mașină de vapor, cu care se dice că se va pute face in trei zile drumul dintre Europa și America. La vapor sânt aședate doue rânduri de propeleri (rôte) anume construite, dintre care o păreche e aședată inainte spre a tăia apa și a mări iuțela prin micșorarea fricțiunii. Ceialalți 20 propeleri sânt aședați subt apă, avënd fiecare un diametru de 5 urme. Acastă construcție dă vaporului o iuțelă enormă și il țin totdauna in echilibru chiar și in timpul furtunei. Niște mașini mari din mijlocul vaporului produc forța motrice și lucréză direct asupra propelerilor dinainte. Un avantaj principal este că axele rôtelor lucréză independent unele de altele, așa că ruperea uneia din ele remâne fără urmări cu privire la mersul vaporului. Astăzi se pierd doue treimi din forța motrice la tôte vapórele, căci cei doi propeleri ce au, pot lucră numai asupra unei mici cantități de apă, pe când 20 de propeleri inving de 10 ori mai multă apă. Despărțemintele impermeabile sânt de ambele părți ale noului vapor. O fôie din Filadelfia spune, că acum se construșce un model al acestei invențiuni, ce va fi mânat prin electricitate și va ilustră in practică efectele acestui sistem. Supraveghiarea construirii s'a incredințat dlui Heinrich Busse din Hamburg, un inginer naval esperimentat. Amiralitatea engleză a invitat pe inventator să ducă modelul in Anglia spre esaminare. Modelul inse va fi arătat mai întâi la New-York.

Fotografiarea la intunerec. Până aci fotografiia reclamau o puternică și curată lumină spre a pute impresionă placa. Se pare că acesta nu e adevărat și că, chiar la intunerec, se pôte impresionă placa fotografică tot așa de bine ca și la lumină. Astfel este cel puțin descoperirea pe care a făcut-o un fotograf elvețian, dl Zenger, care in timpul unei nopți intunecóse voind să fotografieze niște vederi de pe bordul lacului de Geneva, a rămas uimit vedënd cât de perfect a reușit fotografia făcută de densusul. Dl Zenger spune că eră așa de intunerec când a fotografiat acele poziții, încât el nu putea vedé cu ochii liberi locurile ce voia să reproducă. Dl Zenger urméză cu cercetările sale și speră că va pute să comunice lumii invēțate noi detalii fôrte interesante asupra fotografiei obiectelor invizibile cu ochii liberi.

Sfaturi higienice.

Pomadă contra cãderii prea de timpuriu a pěrului. Să se cëră la farmacie: Balsam negru de Pe-

ron 20 grame. Acetat de plumb cristalisat 5 grame. Tinctură de cantaridă 2 grame. Tinctură de girofle 20 picături. Tinctură de cannelle 20 picături. Să luai alcool fôrte bun 50 grame și să ve procurați mēduvă de vacă prospēta 300 grame. — Amestecați tôte aceste bine la un loc și ve ungeți in tôte serile pe părțile unde cade pěrul cu o cantitate de acēsta pomadă grosimea unei alune.

O rețetă bună pentru guturaiu. Cereți de la spișerie un unguent compus din: Oxid de zinc, 4 grame. Acid salicilic, 2 grame. Vaselină, 30 grame. Ungeți-ve la nas, sēra și diminēta.

Ca să faceți o baie alcalină simplă, pentru activarea funcțiunilor pielii, turnați intr'un litru de apă caldă 300 grame de cabonat de sodă și apoi vērșai soluțiunea intr'o puțină de imbăiat.

Băi de mare artificiale. Iată o rețetă pentru cei cari vor să facă in casă băi de mare artificiale: Sare comună, 2 chilograme; sulfat de sodă, 1 chilogram; clorură de magnezie, 1 chilogr.; clorură de calciu, 500 grame. Se topesc tôte aceste intr'o baie cu 100 litri de apă.

In contra cholerei ușore: Citrat de cafeină 0 gr. 25. Rom vechiu 20 grame. Vin negru vechiu 30 grame. Sirop de smeură 40 grame. Câte o linguriță la fiecare sfert de oră.

Poșta redacțiunei.

Din cauza serbătorilor, tipografia nelucrând doue zile, numărul acesta n'a putut eși la vreme.

Iasiensis. A sosit. In anul viitor. Câte o scrisóre despre mișcarea culturală de acolo ne-ar face mare bucurie.

Saboleciu. Surprindere plăcută.

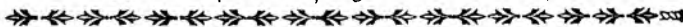
Urméză inainte și nu-ți fie asă mare jale de hârtie, ci scrie numai pe o lature.

Dlui P. O. B. Incuviințăm cu tótă plăcerea.

Puiu. Vom vedé. Dar prea desconsideri prosodia.

Beatrice. Se pare că fericirea amușce lira.

D. T. Bucurșci. Se 'nțelege. Trimite-ne clișeul.

Călindarul săptămânei.

Dumineca a 30-a după Rosaliu Ev 11 dela Luca, c. 13. gl. 5, a inv. 8

Ziua sept.	Călindarul vechiu	Călind. nou	Sórele.
Duminecă 17	SS. Prof. Daniil	29 Ionathan	7 59 3 36
Luni 18	Mart. Sebastian	30 David	7 59 3 37
Marți 19	Mart. Bonifaciu	31 Silvestru	7 59 3 38
Mercuri 20	Mart. Ignatie	1 Ian. 1896 a. n.	7 59 3 39
Joi 21	Mart. Iuliana	2 Abel	7 58 3 40
Vineri 22	Mart. Anastasia	3 Daniil	7 58 3 42
Sămbătă 23	SS. 10 Mart. din Crit.	4 Isabela	7 58 3 43

La incheierea anului rugăm pe toți cei ce vor să ne spriginēscă și in viitor, să binevoiēscă a ne respunde abonamentul cât mai curēnd.

Aceia cari primesc fôia noastră regulat, inse încă nu ne-au trimis costul ei, sânt rugați a-și face datoria. Nu ne indoim că toți cei ce țin la corectitate, vor și face acēsta; căci a primí o fôie de-alungul anului și a nu plăti abonamentul, nu cam este lucru cinstit.

Proprietar, redactor respunđător și editor: **IOSIF VULCAN.**

Cu TIPARUL LUI IOSIF LÁNG IN ORADEA-MARE.